

ST. BARTHELEMY IN DEN ZWEEDSCHEN TIJD

II

DOOR

P. DE BARBANSON O. P.

Van 1818 af had de Zweedsche koning al voorgesteld, om, als zich een goede gelegenheid zou voordoen, de kolonie te verkoo-
pen. In 1844/5 kwam de kwestie weer ter sprake in den rijksdag,
maar weer zonder gevolg. Echter kon de koninklijke kas, waaruit
alle geldelijke hulp voor het eiland komen moest, deze uitgaven
niet meer dragen, en daarom stelde de vorst voor, dat het eiland
bij den Zweedschen staat gevoegd zou worden. Dat dit niet eer-
der gebeurd was, lag hierin, dat men het eiland een kans had
willen geven om zich te ontwikkelen onder een bijzonder regle-
ment en met tal van voorrechten. Nu werd des konings voorstel
aangenomen. De rijksdag was dus voortaan degeen, die de kolonie
bijstand bieden moest. Hiertoe opende 's rijks schatkist te Londen
een crediet voor St. Barthélémy. Oorspronkelijk was het £ 300,
later klom het tot £ 1000 en zelfs tot £ 1200.

Belangwekkend zijn de volgende uitgaafposten voor het eiland:

| | | | |
|---|------|---------|----------|
| gouverneur | 2500 | gourdes | spanjool |
| representatiekosten van den gouverneur | 300 | " | " |
| voorzitter van het hof | 1000 | " | " |
| gouvernementssecretaris | 400 | " | " |
| vergoeding voor het waarnemen van het secretariaat van het hof en het notaris- ambt | 448 | " | " |
| dokter | 200 | " | " |
| ontvanger | 700 | " | " |
| boekhouder | 250 | " | " |
| belastingambtenaar | 300 | " | " |
| deurwaarder | 200 | " | " |
| schatter der belastingen | 200 | " | " |
| ordonnans van het gouvernementspaleis | 60 | " | " |
| Te zamen | 6558 | gourdes | spanjool |

De toestand der buitenbevolking was in 1845 niet al te slecht; vooral de cultuur van ignames, de aardappel der Antillen — nam groote afmetingen aan. Er was een tamelijk groote uitvoer naar Antigua en andere Engelsche eilanden. Met de stad wilde het echter niet vlotten. Toen gouverneur Haasum terugkwam viel hem de achteruitgang op. Hij liet verschillende huizen, die door de cycloon gedeeltelijk ingestort waren en gevaar voor de beledingen opleverden, neerhalen, en sedert groeien cactussen daar, waar eens die huizen stonden.

De rapporten aan den koning van 1846 en 1847 staan in het teeken van de vrijlating der slaven. De rijksdag had hiervoor een zekere som toegestaan, maar deze werd niet ineens geheel besteed, en dat bracht ontevredenheid zoowel bij meesters als bij slaven. De slaven wilden gaarne zoo spoedig mogelijk van hun vrijheid gaan genieten, en de eigenaars vreesden, dat op den duur het gouvernement hen zou willen dwingen hun slaven goedkoop te verkoopen, want velen waren om hun slechten geldelijken toestand wel bereid tot dezen verkoop, maar dat kon de marktprijs te veel drukken. Een schattingscommissie werd ingesteld onder voorzitterschap van den vendumeester P. Ekerman. Door de voortvarendheid dezer commissie konden in 1846 241 slaven vrijgelaten worden voor een som van 29.991 gourdes spanjool. Het volgend jaar waren het 282 slaven voor 24.699 gourdes spanjool. Den 9den October van dat jaar werd de afschaffing der slavernij plechtig afgekondigd. De geemancipeerden zonden een dankadres aan den Zweedschen koning en aan het Zweedsche volk. Het bevolkingscijfer was in dezen tijd 2683 inwoners, waarvan 1178 in Gustavia en 1505 op het land. Het garnizoen bestond uit 1 korporaal, 2 onderkorporaals en 18 man, onder bevel van een kapitein, Lyon genaamd.

Niet alleen op St. Barthélémy, maar alle Antillen gingen lijden onder een groote handelscrisis, die zijn invloed ook deed gelden op de loonen der werklieden, die wel een 50% terugliepen. Moord en roofpartijen waren de bewijzen, dat het zwarte ras zich bloedig wreken ging op zijn vroegere overheerschers. Op St. Barthélémy nam men voorzorgen, om buitensporigheden te voorkomen; een fonds strekte ten bate van gewezen slaven, die niet in de Deensche koloniën werk konden gaan zoeken; de ouden van dagen bleven ten laste van hun vroegere meesters.

Er heerschte in 1850 een vreeselijke droogte; water was zelfs voor goed geld niet te krijgen. Voor de veehouders was het 't ergste: er was geen gras en men moest daarvoor zijn toevlucht

nemen tot cactus. Verderop in het jaar kwamen er gelukkig nog fiksche regenbuien; en ook barstte er een orkaan over het eiland los, gelukkig niet zoo erg als in 1837, en er vielen geen slachtoffers; maar veel huizen en wegen werden verwoest en verschillende schepen werden op de kust geworpen.

In godsdienstig opzicht is het volgend jaar merkwaardig door de vestiging van de Anglikanen op St. Barthélémy. Drie kwart der bevolking echter was katholiek onder jurisdictie van den bisschop van Guadeloupe, die meermalen het eiland kwam bezoeken. En niet alleen aan de godsdienstige belangen der eilandbewoners werd aandacht geschonken maar ook aan de volksontwikkeling; er werd een school opgericht, in het bijzonder voor de „lagere” bevolking, waarvan de leerkracht betaald werd uit de emancipatiekas.

Een nieuwe ramp trof het eiland. Den 2den Maart 1852 brak een brand uit, die weldra zulk een omvang kreeg, dat hij niet te stuiten was. Het geheele zuidwestelijk deel van de stad was spoedig een vlammenzee. Hoewel de huizen van steen waren opgetrokken, bestond de dakbedekking uit geteerde houten plankjes. 135 huizen werden verwoest, waardoor 4 à 500 personen dakloos kwamen. De schade werd geschat op 80.000 gourdes spanjool. De ellende bereikte op deze wijze haar hoogtepunt; de gouverneur moest erkennen niets voor de slachtoffers te kunnen doen. Particulieren op het eiland deden wat zij konden en van de naburige eilanden kwam hulp. Zelfs Londen en New York zonden hulp. Het moederland zegde een leening toe.

Het volgend jaar was de gouverneur weer met verlof en Haasum trad weder als zijn vervanger op.

Op het land ging men allengs meer ananas in plaats van katoen kweken. In 1857 werd voor een waarde van 9927 gourdes spanjool aan ananas uitgevoerd, dat was 39.718 dozijn. De uitvoer van dat jaar vermeldt bovendien: 1946 bananentrossen, 339 tonnen ignames, 40 ton aardnoten, 39 dozijn halve pompoenen (giraumon), 3863 stroohoeden, 2660 pak sigaren, 1195 pond katoen, 1422 geitenhuiden, 5 paarden, 78 koeien, 575 schapen, 60 geiten, 376 varkens, 83 kalkoenen en 20 dozijn kippen. Dit alles te zamen had een waarde van 17.254 gourdes spanjool. 2901 inwoners hadden dit resultaat verkregen.

Toen Haasum in 1858 weer met verlof ging, kwam hij niet meer terug. Ulrich, de voorzitter van het hof, volgde hem op.

Steeds nam de uitvoer van ananas toe. In 1858 werd 75000 dozijn uitgevoerd; het jaar daarop 66000 dozijn, dat was de ge-

heele oogst van dat jaar tengevolge van de droogte ten deele, maar ook door zorgeloosheid bij den uitvoer in vorige jaren, waardoor de ananas van St. Barthélémy een slechten naam op de Amerikaanse markt gekregen had.

De schatkist ging voort met het verleen van subsidies: in 1858 23.312 kronen, in 1859 21.684, in 1860 38.779; later wordt dit 20 tot 25.000 kronen.

De volkstelling van 1860 gaf de volgende cijfers: in Gustavia 340 mannen en 643 vrouwen, tezamen 983 inwoners; in de buitendistricten woonden 855 mannen en 964 vrouwen, tezamen 1819 zielen. Het groote overschot van de vrouwen boven de mannen in de stad vond zijn oorzaak in het feit, dat de jongelui emigreerden naar de naburige koloniën, waar zij gemakkelijker werk konden vinden.

De meest vooraanstaande kooplieden van het eiland, Dinzey en Delisle, stierven beiden in 1861. In den laatstgenoemde verloor de katholieke kerk een harer ijverigste beschermers.

In denzelfden tijd kwam op het eiland aan Netherwood, koninklijk rijksschatkistbeheerder, die de functies van notaris en boekhouder zou gaan vervullen.

De ananaskultuur moest weer wijken voor die van katoen, toen tengevolge van den Amerikaanschen burgeroorlog voor dit laatste artikel weer goede prijzen werden gemaakt. In 1865 echter haalde een geweldige prijsdaling een streep door de rekening van de kooplui van St. Barthélémy, die niet alleen de heele oogst van het eiland maar ook groote voorraden in de naburige koloniën opgekocht hadden. Ineens verloor de katoen $\frac{3}{4}$ tot $\frac{2}{5}$ van de waarde. Dat was een verlies van meer dan 10.000 dollar op een scheepslading, maar men moest ervan maken wat ervan te maken was, en zoo werd in 1866 naar de Vereenigde staten nog 5604 pond uitgevoerd en naar Engeland 120.579 pond.

Het jaar tevoren noemt kapitein Malander als commandant van de batterij, dr. Goes als dokter; het ambtenarencorps verloor zijn deken B. A. Riddirhyerta.

Het openbaar onderwijs was zeer verwaarloosd, en ook het bijzonder onderwijs werkte niet regelmatig. Gedurende de laatste drie jaren waren drie schoolzusters van Guadeloupe gekomen om een nieuwe school te beginnen, de soeurs de St. Joseph de Cluny, maar zij vertrokken weer bij gebreke van belangstelling voor hun onderwijs. Het ontwikkelingspeil der bevolking stond heel dicht bij nul; slechts 5% van de bevolking van het platteland had het zoo ver gebracht, dat het kon lezen. Gouverneur Ulrich wilde

daarin verbetering brengen en kwam met het voorstel, dat het moederland een gediplomeerde leerkracht zou zenden, om de leiding van het openbare onderwijs op zich te nemen. Ook het personeel van de katholieke, Anglicaansche en methodisten scholen zou onder hem staan. Als argument gebruikte de gouverneur ook, dat op deze wijze de band met het moederland inniger zou kunnen worden. Het voorstel van den gouverneur werd door de regeering in het moederland aangenomen. Bovendien werd een jaarlijksche bijdrage van 400 gourdes spanjool toegestaan om het onderwijs tot bloei te brengen. De nieuwe school zou neutraal zijn, zoodat alle kinderen, ongeacht de godsdienstige overtuiging van hun ouders, haar zouden kunnen bezoeken. Er waren destijds op het eiland 2032 katholieken, 133 methodisten, 211 Anglicanen, 14 Lutherschen. De eerste directeur van het onderwijs was Falt, doctor in de wijsbegeerte, die bleef tot 1870, toen hij om gezondheidsredenen naar Zweden terug moest. Hij werd opgevolgd door Bergerentz, die in 1875 de school weer verliet. De resultaten van de nieuwe school waren bevredigend, en werden zelfs schitterend, toen aan het hoofd werd geplaatst een methodist, die een uitstekend paedagoog was, zeer goed op de hoogte van de zaken in de kolonie.

29 November 1867 woedde weder een verschrikkelijke orkaan op het eiland, zoo een als er dertig jaar tevoren ook was geweest, maar deze laatste orkaan kwam buiten den orkaantijd, die 15 October geacht wordt gesloten te zijn. 55 huizen werden verwoest (33 in de stad en 22 buiten) en meer dan 60 werden zwaar beschadigd. En alsof dit nog niet genoeg was, werden de inwoners in November en December van hetzelfde jaar verontrust door aardbevingen. De toestand werd nog verwarder door den plotseligen dood van gouverneur Ulrich op 11 Augustus van het volgend jaar. Zijn opvolger en naamgenoot, B. Ulrich, kwam nog in hetzelfde jaar.

De katoenuitvoer was het volgend jaar 41.160 pond; ook werd 4000 ton zout naar het buitenland verkocht.

Van de havenbeweging worden over 1872 de volgende cijfers gegeven: 243 groote en 314 kleine schepen wierpen hun anker in de haven van Gustavia.

Het volgend jaar werd in den rijksdag de aandacht gevestigd op het verval van het eiland. De katoenoogst was van 48.000 pond in 1870 tot 30.000 in 1871 en 5000 in 1872 verminderd. Aan zoutuitvoer werd niets meer gedaan. Was in 1862 nog 5954 dozijn hoeden en 41.167 dozijn ananas uitgevoerd, elf jaar later niet meer dan 312 dozijn van elk dezer artikelen.

De gouvernementssecretaris C. Rosen verving den gouverneur tijdens diens verlof naar het moederland. Hij maakte op 12 September 1876 een nieuwe cycloonramp mee. Dooden waren ook ditmaal niet te betreuren, maar er werden toch weer veel huizen verwoest: 41 geheel en 178 gedeeltelijk in Gustavia, op het land werden er 52 verwoest en 150 beschadigd. Het verlies werd geschat op 17.975 gourdes spanjool, doch dank zij de energie der bevolking was er het volgend jaar niet veel meer van de verwoestingen te bespeuren. De uitvoer in het cycloonjaar was nog: 900 koeien en stieren, 3100 dozijn ananas, 2400 dozijn hoeden, 3900 ton mest, 19.000 pond katoen, en veel pluimvee en eieren.

In de loop van 1876 kwam M. Nisbith uit voor een algemeene inspectie. Zijn rapport, gedagteekend 27 December 1876, overwoog alle mogelijkheden om het eiland tot nieuw leven te brengen. Nisbith merkt op, dat alle oorzaken, die St. Barthélémy in het verleden groot gemaakt hebben, verdwenen zijn. Het eiland is niet meer het middenpunt van den doorvoerhandel; de koloniën in de Antillen onderhouden rechtstreeks betrekkingen met hun moederland. Ook op St. Thomas zijn de winsten van den doorvoerhandel afgenomen, hoewel dat eiland door zijn aardrijkskundige ligging het knooppunt is voor alle stoomschepen in de West-Indische wateren. Wat de toekomst betreft, merkt de rapporteur op, dat de invoer van hout en ijzer uit het moederland hierheen niet loonend zal zijn wegens de vrachtprijzen. Alleen van de gunstige ligging van zijn haven zou, naar het scheen, het eiland voordeel kunnen trekken, van de ontginning der zoutpannen en een verstandige bewerking van den bodem, maar van zout voorzagen reeds St. Kitts en St. Martin de markt.

Vele inwoners hadden aan het gouvernement bij verzoekschrift gevraagd dokken op te richten. Nisbith verwierp dit, omdat St. Thomas en Martinique reeds dokken hadden.

In 1868 was lood ontdekt in L'Orient, en in 1875 werd een vennootschap opgericht om die mijn te ontginnen. Vakmensen hadden de monsters onderzocht en goed bevonden. Nisbith meende, dat ook dit bedrijf wel voordeelig zou kunnen worden.

Wat de bewerking van den bodem betreft, 1000 H.A. kon voor den landbouw in gereedheid gebracht worden, en 1000 H.A. waren goed voor weiland. In het geheel is het eiland 2500 H.A. groot. De legende van de „kale rots” was hiermee weerlegd. Trouwens, het eiland is overal begroeid, en geen der Nederlandsche bovenwindsche eilanden wint het van St. Barthélémy in natuurschoon. Ook tabakscultuur gaf Nisbith in overweging.

Tot nu toe had elke voorlichting aan de bewoners ontbroken. De plattelandsbevolking, 1581 zielen op het einde van 1875, leefde van vischvangst, veeteelt, ananas- en katoencultuur en strooiedoenvlechten. Hoe de bevolking van Gustavia aan het levensonderhoud kwam, was eigenlijk een raadsel.

Intusschen had in 1868 de rijksdag opnieuw een adres tot den koning gericht met verzoek te trachten zich van St. Barthélémy te ontdoen, omdat die kolonie de schatkist niet anders dan tot uitgaven verplichtte. Men was het er echter over eens, dat de overgave van het eiland aan een ander alleen op voor Zweden eervolle voorwaarden zou mogen geschieden. Onderhandelingen in dezen zin werden in 1869 en 1870 aangeknoopt met de Vereenigde staten van Noord-Amerika en in het eerste jaar ook met Italië. Een en ander had geen gevolg. Besprekingen met Frankrijk hadden zes jaar later een beteren uitslag. Het kwam den 10den Augustus van dat jaar tot een verdrag tusschen Zweden en Frankrijk. Frankrijk verbond zich St. Barthélémy tot een van zijn bezittingen te maken, indien de bevolking met de verwerving van de Fransche nationaliteit instemde. 351 notabelen stemden voor Frankrijk, één, Wellington Sicard, stemde tegen.

De voorwaarden van overgave werden vastgelegd in het verdrag van Parijs van 31 October 1877. Het Fransche parlement en de Zweedsche rijksdag keurden het goed. Frankrijk verbond zich tot betaling van 400.000 francs aan Zweden. 80.000 francs hiervan moesten gebruikt worden voor het bouwen van een hospitaal of andere inrichting van weldadigheid. Voorts was bepaald, dat Zweden, die op het eiland bleven wonen, hun Zweedsche nationaliteit desverlangd zouden kunnen behouden.

16 Maart 1878 waaide de Zweedsche vlag voor het laatst op St. Barthélémy. Dien dag kwam de gouverneur van Guadeloupe, met een Fransch eskader te Gustavia en nam in naam van Frankrijk bezit van het eiland. Zoo keerde de kolonie, na ongeveer een eeuw met Zweden verbonden te zijn geweest, terug naar Frankrijk, het eerste moederland.

Hier eindigt het uittreksel uit de kroniek van gouverneur Ulrich, gedagteekend 20 Maart 1878. De persoon, die het uittreksel maakte, vulde het aan met eenige bijzonderheden omtrent de overgave van het eiland. Deze aantekeningen volgen hier.

Vele bewoners brachten hun stem niet vóór Zweden uit, omdat

zij vreesden geen rustig leven te zullen hebben onder het nieuwe bestuur, als zij openlijk voor hun meening uitkwamen. De vrouwen, het grootste deel der bevolking, betreurden het, dat zij geen stemrecht hadden.

Door den gouverneur van Guadeloupe was met dien van St. Barthélémy een program vastgesteld tot viering van het herstel van het Fransche gezag. De Zweedsche korvet „Vanadis” zou tegenwoordig zijn bij de overdracht en na afloop der feestelijkheden den gouverneur met de zijnen naar St. Thomas brengen. Reeds eenige dagen vóór Kerstmis 1877 lag het schip in de haven.

Met ongeduld werd het oogenblik der afscheiding verwacht. Eindelijk 11 Maart 1878 kwam het bericht, dat de Fransche senaat de overneming had goedgekeurd, op Guadeloupe. Het hield tevens in, dat de overneming zoo spoedig mogelijk zou moeten plaats vinden. „La Victoire”, met de Fransche admiraalsvlag, wierp bij de eerste schemering van den 16den Maart 1878 het anker te Gustavia uit, en begroette bij zonsopgang met een daverend salvo het fort op het oogenblik, waarop de Zweedsche vlag in de top van de groote mast werd geheschen. De haven vertoonde een levendig en grootsch beeld: Fransche oorlogsbodems te midden van de schepen, die van de naburige eilanden gekomen waren en gepavoiseerd waren met de Fransche kleuren, en hoog op het fort de Zweedsche vlag. Om 8 uur gingen de gouverneur en de admiraal van boord, vergezeld van de état-major, begroet door het onophoudelijk vuur van de batterij en van de fregatten in de haven. Verscheidene diplomaten, van Guadeloupe gekomen, de commandanten en officieren der oorlogsschepen, waren op de kade om den vreemdelingen het welkom toe te roepen. Een dubbele rij van Zweedsche en Fransche soldaten hield den weg van de werf tot het gouvernementshuis open, en had moeite om de uitgelaten menigte in bedwang te houden. Op de eerste treden van het raadhuis bleef de stoet staan. Daar kwam de Zweedsche gouverneur de stoet tegemoet en gezamenlijk trad men de raadszaal binnen. Hier veroorloofde zich de Fransche gouverneur van het vastgestelde programma af te wijken. In welsprekende bewoordingen prees hij het bestuur van den laatsten gouverneur Ulrich. Na zijn redevoering omhelsde hij den Zweedschen gouverneur en hechtte het kruis van het Legioen van eer hem op de borstte. (Op zijn beurt kreeg Couturier, zoo heette de nieuwe gouverneur, later een Zweedsche onderscheiding). Ulrich dankte den Franschman, waarna men zich om de raadstafel zette. Daar werd het document geteekend, dat de overgave van het eiland

inhiel. Op dit oogenblik werd de Zweedsche vlag van de batterij langzaam gestreken en de Fransche vlag geheschen, die begroet werd met saluutschoten, zoowel van de „La Victoire” als van de „Vanadis”. Een groote vlaggenversiering werd daarna op het Fransche schip aangebracht. Op alle openbare gebouwen werd nu achtereenvolgens de Zweedsche vlag vervangen door de Fransche driekleur. Bij het gouvernementshuis speelden de muziekkorpsen het Zweedsche volkslied en de Marseillaise. Boven de muziek uit klonken de kreten en het gillen der bevolking; een ontroerende droefenis was bij het volk merkbaar op het oogenblik, dat met de Zweedsche vlag het gouden kruis daarop voor het oog verdween. Meer dan een drong naar voren om voor het laatst de zoo beminde vlag aan het hart te drukken en te kussen. Men hoorde Franschen beweren, dat zij, afgaande op den uitslag der stemming, zich hadden voorgesteld, dat de overgave onder algemeene vreugde zou plaats vinden, maar dat het meer geleken had op het drama van Elzas-Lotharingen in het klein.

De bisschop, mrg. Blanger, met zijn geestelijkheid ontscheepte zich ook en men ging naar de katholieke kerk, waar even later de autoriteiten kwamen. Een „Te Deum” werd gezongen, en de bisschop hield een predikatie, waarin hij de kerk en het Zweedsche gouvernement prees, en de verwachting uitsprak, dat ook de vertegenwoordigers van het Zweedsch bestuur weldra het katholieke geloof zouden omhelzen, het eenige, dat leidt tot heil, te meer daar zij langen tijd reeds aan de bevordering van dat geloof op het eiland hadden meegewerkt.

Onder tromgeroffel werden de proclamaties van koning Oscar II en den president der Fransche republiek aangeplakt aan de gevels der deftigste huizen in de stad. De eerste bevatte dank voor de loyale trouw der onderdanen en ontsloeg de bevolking van den eed aan de Zweedsche overheid. De tweede bevatte de belofte, dat alle krachten tot welzijn en voorspoed van het eiland zouden worden aangewend; er werd in gezegd: „Wij durven niet gelooven, dat gij het zoo vaderlijk gouvernement, dat wij opvolgen, zult vergeten, maar wij zullen er zorg voor dragen, dat gij het niet hebt te betreuren”.

Verder werden de voorwaarden van het verdrag van Parijs bekend gemaakt met de bepaling van de 80.000 francs ten bate van een weldadigheidsinrichting op het eiland, en nogmaals werd gezegd, dat de Zweden op het eiland hun nationaliteit konden behouden zonder vrees voor onaangename gevolgen.

Het officieele gedeelte van het programma was hiermee afge-

werkt. De Fransche gouverneur koos het gouvernementsgebouw tot zijn woning, maar hij deed dit met zoo veel takt, dat hij gouverneur Ulrich daarmee in het geheel niet kwetste, maar hem als zijn gast beschouwde voor den tijd, dat hij nog op het eiland zou blijven. Des avonds bood de Zweedsche ex-gouverneur een maaltijd aan, waaraan 70 personen aanzaten. De dag werd besloten met vuurwerk, afgestoken op het Fransche admiraalschip. Den volgenden dag hadden de volksvermaken plaats. Aan de notabelen werd een ontbijt op de „Victoire” aangeboden, en op zijn beurt bood de Fransche gouverneur zijn Zweedschen voorganger een banket aan. Met den bisschop en de verdere geestelijkheid zaten ook de kommandanten en officieren der oorlogsschepen aan. Vele toespraken werden gehouden, waarin de toekomst van het eiland in de meest schitterende kleuren werd afgeschilderd; de loftuitingen op Zweden en het Zweedsche bestuur waren niet van de lucht. Een algemeene verlichting en vuurwerk besloot den dag. Den volgenden dag vertrokken de Fransche autoriteiten naar Guadeloupe en de vrederechter werd voorloopig met de administratie belast.

21 Maart 1878 verliet de „Vanadis” des middags te 5 uur de haven met bestemming naar St. Thomas.

Er zijn nog wel enkele feiten bekend, waarmee ik het bovenstaande kan aanvullen. Welke Roomsche katholieke priesters hun bediening hebben uitgeoefend, is na te gaan tot 1724 terug. Opmerkenswaard is, dat de scheiding tusschen vrijen en slaven ook doorgevoerd is in de kerkelijke administratie. Uit de registers blijkt, dat veel slaven katholiek gedoopt zijn en opgevoed. In een der registers schreef de gouverneur: Au désir du Rév. Père Clement Garcia Nous, Johan Nordeling, Gouverneur de l'île de St. Barthélémy, Chevalier des Ordres Royaux de l'Etoile polaire et du Lion Belgique, avons autorisé ce registre de naissances ou baptêmes, mariages et enterrements des esclaves de cette colonie, sans pourtant enjoindre aux propriétaires le devoir indispensable de faire la déclaration de la naissance et de la mort de leurs esclaves. Mais quand les dits maîtres consentent aux mariages légitimes de leurs esclaves le Curé est obligé de leur déclarer, qu'il n'est plus dans leur pouvoir de vendre leurs esclaves hors la colonie, ou de separer le mari d'avec sa femme ce qui serait enfreindre toutes les lois divines et civiles dans cette matière importante.

De hier bedoelde pastoor heeft onder denzelfden gouverneur

de (oude)kerk van L'Orient gebouwd in 1820. Twee jaar later begon pastoor Emm. de Vich de kerk te Gustavia te bouwen, die in 1828 door pastoor Collet voltooid werd. Eén der redenen, die de kerkbouw zoo lang opgehouden hebben, is het ontbreken van een vasten priester. Wel is er juist in dien tijd (1823) een zekere Gil Cédille geweest, die ongeveer anderhalf jaar lang de priesterlijke bediening heeft waargenomen, maar hij bleek een bedrieger te zijn, die zich gelegitimeerd had met papieren, die hij van zijn oom, een werkelijk priester, gestolen had.

De goede verstandhouding tusschen het Zweedsche gouvernement en de katholieke geestelijkheid kan men opmaken uit het feit, dat bij de verwoesting van de R.K. kerk te Gustavia (1837) gouverneur Haasum de Luthersche kerk in gebruik afstond aan de katholieken. In 1840 werd de katholieke kerk hersteld door pastoor André Amadée Wall.

Wij zagen reeds, dat de Zweedsche gouverneur zelf een pastoor voor vast aanvraag. Als zoodanig werd in 1844 benoemd abbé G. Gillet, die in Gustavia ook een huis kocht voor de zusters van St. Paul de Chartres, die eenige jaren een school hebben gehouden. Dit zijn dus de eerste religieusen, die op St. Barthélémy onderwijs hebben gegeven (in 1865 waren het, als vermeld, de zusters van St. Joseph de Cluny). Later, in 1866 werd een katholieke jongensschool opgericht onder leiding van de frères de l'instruction chrétienne de Ploërmel. Deze schoolfraters zijn tot ongeveer 1894 hier geweest.

In 1857 werd het eiland voor de katholieken verdeeld in twee parochies: voor Gustavia werd benoemd pastoor A. Mahé en voor L'Orient père Eugène Lecouturier. Deze laatste begon aanstonds met de bouw van een pastorie en een groote kerk. Hoewel deze kerk eerst in 1868 voltooid was, heeft de pastoor nog veel genoeg van zijn zorgen besteed, want tot 1889 bleef hij hier pastoor.

De vaste pastoors waren allen Franschen, en deze (Lecouturier in L'Orient en Jean Bapt. Gironis in Gustavia) zijn het geweest, die sterke propaganda gemaakt hebben voor de stemming ten gunste van Frankrijk. Père Gironis kocht in 1874 een terrein in het Quartier Public voor een kerkhof, en hij richtte daar een kapel op.

Wat is er heden ten dage overig van den Zweedschen invloed?

Een reiziger heeft mij eens gezegd: kijk, die kleeding van de menschen in de campagne is Zweedsch. Ik zal deze overeenkomst

in kleederdracht niet ontkennen, maar de menschen van de campagne zijn Normandiërs, die vrijwel buiten den invloed van de Zweden gebleven zijn, en hun kleederdracht is dan ook die van de oude Normandiërs.

Wat er dan wel overgebleven is? Alleen de herinnering aan soms betere tijden, een herinnering, die ook nog in enkele kringen in Zweden voortleeft, getuige het bezoek van een Zweedschen prins enkele jaren geleden. Maar overigens? . . . ja, er leeft nog één oude Zweedsche dame op St. Barthélémy.